

Størstedelen af et Referat af de stedfundne Forhandlinger. Disse Referater er undertiden vel kortfattede og noget ujævne i Formen, og ofte føler man Savnet af, at de behandlede Sager ikke er stillet ind i en større kirkehistorisk Sammenhæng, lige som man ogsaa kunde have ønsket, at i hvert Tilfælde de Personligheder, der har spillet en betydeligere Rolle i Konventets Historie, var blevet mere indgaaende karakteriserede. Som i andre Skrifter af samme Forfatter er den anvendte Teknik ikke af den fineste Art, og ogsaa Nøjagtighedsgraden kunde være højere, men bortset fra dette maa det siges, at Bogen indeholder meget Stof, der er af Værdi til Belysning af Danmarks Kirkehistorie i det 19. Aarhundrede. Ganske vist er det sjældent, at den bringer overraskende nye Oplysninger, men gennem Referatet af Ordskifterne mellem Tidens mere eller mindre fremtrædende Kirkemænd falder der ofte interessante Strejflys over Tilstande og Personligheder. Mangt og meget, som er vel kendt fra de almindelige kirkehistoriske Fremstillinger, tager sig alligevel noget anderledes ud, naar det pludselig ses »indefra«. Ikke mindst frembyder Konventets Historie Interesse i dets første Periode 1843—65 bl. a. ved de Bidrag til Forhandlingerne, der blev givet af Mænd som N. F. S. Grundtvig, E. Tryde, H. L. Martensen og H. N. Clausen — særlig Martensens aandsoverlegne Bemærkninger lyser paa velgørende Maade op i de jævnlige vidtstrakte og kaotiske Debatter. Ogsaa fra Aarene efter 1870 kan der fremhæves værdifulde Enkeltheder navnlig vedrørende Brydningen mellem et Livssyn, der paa mange Maader var forankret i Aarhundreders Tradition, og den frembrydende moderne Tankegang. Som Helhed giver Bogen dog mindre til Forstaaelse af de forskellige Perioders Hovedspørgsmaal, mere til Belysning af talrige Enkeltspørgsmaal fra den kirkelige Praksis og Administration. Som en virkelig følelig Mangel netop ved et Skrift af denne Karakter maa nævnes, at det ikke er forsynet hverken med Personnavne- eller Sagregister, hvad der vil forårsage megen Tidsspilde for dem, der sikkert ofte vil eftersøge et og andet heri.

Bjørn Kornerup.

Den bearbejdelse af Paul Hennings' efterladte manuskript til en vejledning i slægtsforskning, som Albert Fabritius og Harald Hatt 1933 udgav, er forlængst blevet et uundværligt hjælpemiddel såvel for det stadigt stigende antal amatørgenealoger som for faghistorikere, der beskæftiger sig med genealogiske emner. Værket foreligger nu som Albert Fabritius og Harald Hatt: *Haandbog i Slægtsforskning* (1943, 374 s.) i 2., omarbejdede og

forøgede, udgave, der bringer det på højde med de bedste udenlandske genealogiske håndbøger. Dets tyngdepunkt er stadig den fyldige og overskuelige redegørelse for danske arkivers og bibliotekers slægtshistoriske indhold, ledsaget af oversigter over slægtsforskningen i de øvrige nordiske lande og Tyskland, for Finlands og Sveriges vedkommende ved henholdsvis Osmo Durchman og Bengt Hildebrand; men anerkendelsesværdige er også indledningskapitlerne om slægtsforskningens teori, den hidtil eneste danske behandling af dette emne. Håndbogens vejledning og dens opfordring til kritik og nøjagtighed har vistnok allerede sat spor i de hjemlige genealogers arbejde og vil forhåbentlig fremdeles i stigende grad gøre det. Den uhyre sum af personalhistoriske data, der efterhånden samles i stamtavlelitteraturen, er ganske vist endnu for størstedelen i videnskabelig henseende dødt stof, men engang vil den vel blive udnyttet af socialhistorikere og andre forskere, og det er da ikke uden betydning, at materialet er solidt.

P. B.

Med *De Hansborgske Registranter I. Forordninger 1544—80*. Udgivne ved Caroline Emilie Andersen af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie (Kbh. 1943, 310 Sider) er et betydningsfuldt Udgiverarbejde indledet, idet Hansborg-Registranterne, som bemærket i Forordet, for de paagældende Dele af Hertugdømmerne indeholder samme historiske Kildestof som Kancelliets Brevbøger og V. A. Sechers Forordninger for Kongeriget. Hverken det kongelige tyske eller det gottorpske Kancelli kan opvise en tilsvarende Række Kopibøger over udgaaede landsherrelige Breve, og det bliver herved muligt at vinde et særligt Kendskab til Hans den Ældres Landsdele, som bl. a. udgjordes af Haderslev Amt, Tørring Len, Tønder Amt og Løgumkloster, saaledes at største Delen af det i 1920 med Danmark genforenede Sønderjylland hørte dertil. En tilsvarende Betydning har Dronning Sophies Kopibøger (udgivne 1937) for Kendskabet til Lolland-Falster nogle Aartier senere, kun at Stoffet i disse er langt ensidigere end i Hansborg-Registranterne. Af Hertugens holstenske Besiddelser er ifølge Værkets Plan Breve vedrørende Ditmarsken (som, med et Par Undtagelser, er samlede i to særlige Bind) forbigaaede, medens Breve vedrørende Rendsborg Amt og Bordesholm, der findes i samme Bind som de slesvigske Breve, er medtagne — en Inkonsekvens, som ikke synes tilstrækkeligt begrundet. Bortset fra det principielle Synspunkt har Bordes-